הִלְכוֹת תַּעֲנִית סִימָן תקעה תקעו

*) הַלַּל הַגָּדוֹל אֶלָּא כְּשֶׁנַּעֲנוּ בְּיוֹם תַּעֲנִיתָם דַּוְקָא, אֲבָל אִם לֹא נַעֲנוּ עַד יוֹם שֶׁלְּאַחַר (לא) תַּעֲנִיתָם, לֹא: יג קאִם יָרְדוּ לָהֶם גְּשָׁמִים בְּלֵיל תַּעֲנִיתָם קֹדֶם שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר, (לב) אֵין אוֹמְרִים הַלַּל הַגָּדוֹל:

תקעו עַל אֵיזֶה דְּבָרִים מִתְעַנִּין וּמַתְרִיעִין. וּבוֹ ט״ז סְעִיפִים:

א אכְּשֵׁם שֶׁמִּתְעַנִּים (ג) (א) וּמַתְרִיעִים עַל הַגְּשָׁמִים כָּךְ מִתְעַנִּים עַל שְׁאָר הַצָּרוֹת, כְּגוֹן כּוֹתִים שֶׁבָּאוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה עִם יִשְׂרָאֵל אוֹ לִטֹּל מֵהֶם מַס אוֹ לִקַּח מִיָּדָם אֶרֶץ אוֹ לִגְזֹר עֲלֵיהֶם צָרָה אֲפִלּוּ בְּמִצְוָה קַלָּה, הֲרֵי אֵלּוּ מִתְעַנִּין וּמַתְרִיעִין עַד שֶׁיְּרַחֲמוּ. בוְכָל הָעֲרִים שֶׁסְּבִיבוֹתֵיהֶם מִתְעַנִּים אֲבָל אֵין מַתְרִיעִין, אֶלָּא אִם כֵּן תָּקְעוּ לְהִתְקַבֵּץ לְעֶזְרָתָם. גוַאֲפִלּוּ לֹא בָּאוּ אֶלָּא לַעֲבֹר דֶּרֶךְ אַרְצָם, שֶׁאֵין לָהֶם מִלְחָמָה עִמָּהֶם אֶלָּא עַל כּוֹתִים אֲחֵרִים וְעוֹבְרִים עַל מְקוֹם יִשְׂרָאֵל, מִתְעַנִּין וּמַתְרִיעִין: ב דוְכֵן (ב) עַל (ג) [ב] הַדָּבָר. אֵיזֶהוּ דָּבָר, עִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חֲמֵשׁ מֵאוֹת רַגְלִי וְיָצְאוּ מִמֶּנָּה (ג) שְׁלֹשָׁה מֵהֶם בְּשִׁלְשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה, הֲרֵי זֶה דָּבָר, יָצְאוּ בְּיוֹם אֶחָד אוֹ בְּאַרְבָּעָה יָמִים, (ד) אֵין זֶה דָּבָר. ההָיוּ בָהּ אֶלֶף וְיָצְאוּ מִמֶּנָּה שִׁשָּׁה מֵהֶם בְּשִׁלְשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה, הֲרֵי זֶה דָּבָר, יָצְאוּ בְּיוֹם אֶחָד אוֹ בְּאַרְבָּעָה יָמִים, אֵין זֶה דָּבָר, וְכֵן לְפִי חֶשְׁבּוֹן זֶה. וְאֵין הַנָּשִׁים וְהַקְּטַנִּים וְזִקֵּנִים שֶׁשָּׁבְתוּ מִמְּלָאכָה (ה) בִּכְלַל מִנְיַן אַנְשֵׁי הַמְּדִינָה לְעִנְיָן זֶה. זהָיָה דָּבָר (ו) בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִתְעַנִּין שְׁאָר גְּלִיּוֹת עֲלֵיהֶם (וְדַוְקָא דְּאִיכָּא דָּבָר בְּכֻלָּהּ, (ז) וְלֹא בִּמְקָצָתָהּ) (ר״ן פרק ג׳ דתענית). (ח) חהָיָה דָּבָר בַּמְּדִינָה וְשַׂיָּרוֹת הוֹלְכוֹת וּבָאוֹת מִמֶּנָּה לִמְדִינָה אַחֶרֶת, שְׁתֵּיהֶן מִתְעַנּוֹת, (ט) אַף עַל פִּי (י) שֶׁהֵן רְחוֹקוֹת זוֹ מִזּוֹ: ג טוְאִם הָיָה דָּבָר בַּחֲזִירִים, מִפְּנֵי שֶׁמְּעֵיהֶם דּוֹמִים לְשֶׁל בְּנֵי אָדָם, יוְכָל שֶׁכֵּן אִם הָיָה דָּבָר בְּעֵכּוּ״ם וְלֹא בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּתְעַנִּין: ד כוְכֵן מִתְעַנִּין עַל הַמַּפֹּלֶת שֶׁבָּעִיר. כְּיצַד, (יא) הֲרֵי שָׁרְבָתָה בָּעִיר מַפֹּלֶת (יב) לִכְתָלִים בְּרִיאִים (יג) שֶׁאֵינָן עוֹמְדִין בְּצַד הַנָּהָר,

א לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ב׳ (ה״א) מִמִּשְׁנָה דְּתַעֲנִית י״ט (ע״א) וּמִעוּבְדָּא דְּרַב יְהוּדָה ס״ג. ב שָׁם בְּמִשְׁנָה וּכְתַנָּא קַמָּא. ג בְּרַיְיתָא שָׁם כ״ב (ע״א). ד שָׁם בְּמִשְׁנָה. ה בְּרַיְיתָא שָׁם כ״א (ע״ב). ו רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ב׳ (ה״ה) מִלְּשׁוֹן הַמִּשְׁנָה דְּתָנֵן (י״ט.) מוֹצִיאָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת רַגְלֵי דְּמִשְׁמַע הַגְּבָרִים לְבַד וּמִהֲשַׁוֵּי וְכוּ׳ וְכֵן מַשְׁמַע מֵהֵרוּשַׁלְמִי (פ״ג ה״ה) דְּאָמַר בַּחוּרִים וְלֹא זְקֵנִים וְהוּא הַדִּין לְאִינָךְ. ז עוּבְדָּא דְּרַב נְחֶמְן (כא:) מְשׁוּם דְּגְבִירָה לוֹקָה שִׁפְחָה לֹא כָּל שֶׁכֵּן. ח עוּבְדָּא דִּשְׁמוּאֵל שָׁם. ט עוּבְדָּא דְּרַב יְהוּדָה שָׁם. י תּוֹסָפוֹת (ד״ה אמרו) וְהָרַ״ן (ח. ד״ה גרסי׳ בגמ׳) לְסִבָּרָא רִאשׁוֹנָה. כ מִשְׁנָה שָׁם י״ט (ע״א). ל בְּרַיְיתָא שָׁם כ׳ (ע״ב).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

רַבָּה (ס״ק יב) עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תקס״ט סָעִיף קָטָן א׳ בְּאֹפֶן אַבְרָהָם שֶׁהֵבִיא מִתְּשׁוּבַת פְּרִי הָאָרֶץ שֶׁאֵרַע מַעֲשֶׂה בִּירוּשָׁלַיִם כו׳, וְהָעִתִּיק הַדְּבָרִים שָׁלֹא בִּמְקוֹמָם, דְּמָה עִנְיַן אֲמִירַת הַלַּל הַגָּדוֹל לְשָׁם, שָׁאֵין לוֹ מָקוֹם שָׁם, כִּי אִם כְּאֵן בְּתַעֲנִית גְּשָׁמִים, וְעַל זֶה כָּתַב כֵּן בְּפְרִי הָאָרֶץ, וְכֹמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ מִשָּׁם הַבְּרֵכִי יוֹסֵף: ב [ב] הַדָּבָר. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק״ד) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן בְּשֵׁם מֹהַרַ״מ בֶּן חָבִיב בְּתִשׁוּבָה כָּתַב יָד (סי׳ טז) שֶׁכָּתַב הָאִידָנָא אֵין גּוֹזְרִין תַּעֲנִית צִבּוּר וְהָאִידָנָא אֵין מִתְעַנִּין כְּלָל בְּשָׁעַת הַדָּבָר, דְּמַנָּסָה הוּא כְּשֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה קוֹלֵט שִׁנּוּי אֲוִיר חַס וְשָׁלוֹם. וּבְיוֹרֶה דֵּעָה סוֹף סִימָן שע״ד (ס״א) כָּתַב שֶׁמִּטַּעַם זֶה אֵין מִתְאַבְּלִין

בְּאֵר הֵיטֵב

הַצִּבּוּר לְהִשָּׁלִים, יֹאמְרוּ הַלַּל הַגָּדוֹל קֹדֶם אֲכִילָה. וְיַתְחִיל מִשִּׁיר הַמַּעֲלוֹת הָעוֹמְדִים בְּבֵיתִי ה׳, עַד סוֹף עֲשָׂרִים וְשִׁשָּׁה ׳כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׳, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב), וְחוֹתְמִין מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ עַל כָּל טִפָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן רכ״א, וְשׁוּב אֵין צָרִיךְ כָּל יָחִיד לְבָרֵךְ, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם:

א (ג) וּמַתְרִיעִים. וְתָמֵהַּ אֲנִי לָמָּה אֵין אָנוּ נוֹהֲגִים לְתִקְעַ בְּעֵת צָרָה, הֲלֹא מִדְּאוֹרַיְיתָא מְצוָה לְתִקְעַ בְּלֹא תַּעֲנִית. מָגֵן אַבְרָהָם (הקדמה) עַיֵּן שָׁם: ב (ג) הַדָּבָר.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הָעוֹמְדִים בְּבֵית ה׳ בַּלֵּילוֹת׳ וְאוֹמֵר (תהלים קלה ז) ׳מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ׳ וְגוֹ׳ [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב)]: יב (לא) תַּעֲנִיתָם לֹא. דְּלֹא נַעֲנוּ מִכֹּחַ הַתַּעֲנִית, רַק מִשָּׁמַיָּא דְּרַחֲמוּ עֲלֵיהוּ: יג (לב) אֵין אוֹמְרִים וְכוּ׳. דְּזֶה לֹא מִקְרֵי הַתְחָלָה לְהִתְעַנּוֹת. וּמִשְׁמַע מִפְּתִימַת הַמְחַבֵּר דַּאֲפִלּוּ אוֹתָן הַתַּעֲנִיּוֹת שֶׁמַּפְסִיקִין מִבְּעוֹד יוֹם, מִכָּל מָקוֹם עִקַּר הַתַּעֲנִית מַתְחִיל מֵעַמּוּד הַשַּׁחַר וְאֵילָךְ, לֹא קֹדֶם. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״ד א״א ס״ק יד):

א (א) וּמַתְרִיעִים וְכוּ׳. כָּתַב הָרַמְבַּ״ם (פ״א ה״א), מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לִזְעֹק וּלְהָרִיעַ בַּחֲצוֹצְרוֹת עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא עַל הַצִּבּוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר י ט) ׳עַל הַצַּר הַצֹּרֵר אֶתְכֶם וַהֲרַעֹתֶם בַּחֲצֹצְרוֹת׳ [וְעַיֵּן בְּמַגִּיד מִשְׁנֶה (שם ה״ד) דְּהָכְרִיעַ לְדִינָא דְּלָאו דַּוְקָא בַּחֲצוֹצְרוֹת, דְּהוּא הַדִּין בְּשׁוֹפָר], כְּלוֹמַר, כָּל דָּבָר שֶׁיֵּצֵא לָכֶם כְּגוֹן בַּצֹּרֶת וְדֶבֶר וְאַרְבֶּה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, וַעֲקוּ עֲלֵיהֶן וְהָרִיעוּ. וְדָבָר זֶה מְדֹרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הוּא, שֶׁבְּזְמַן שֶׁתָּבוֹא צָרָה וְיִזְעֲקוּ עָלֶיהָ וְיָרִיעוּ יֵדְעוּ הַכֹּל שֶׁגִּלְגֵּל מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים הוֹרַע לָהֶן כַּכָּתוּב (ירמיה ה כה) ׳עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִטּוּ אֵלֶּה׳ וְגוֹ׳, וְזֶהוּ שֶׁיִּגְרֹם לְהָסִיר הַצָּרָה מֵעֲלֵיהֶם, אֲבָל אִם לֹא יִזְעֲקוּ וְלֹא יָרִיעוּ אֶלָּא יֹאמְרוּ דָּבָר זֶה מִמְּנַהֵג הָעוֹלָם אֵרַע לָנוּ וְצָרָה זוֹ נִקְרֵית הִיא, הֲרֵי זוֹ דֶּרֶךְ אַכְזְרִיּוּת, וְגוֹרֶמֶת לָהֶם לְהִדָּבֵק בְּמַעֲשֵׂיהֶן הָרָעִים, וְתוֹסִיף הַצָּרָה צָרוֹת אֲחֵרוֹת, הוּא שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (ויקרא כו כז-כח) ׳וְהָלַכְתֶּם עִמִּי בְּקֶרִי וְהָלַכְתִּי גַּם אֲנִי עִמָּכֶם בַּחֵמַת קֶרִי׳ וְכוּ׳. וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים לְהִתְעַנּוֹת עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא עַל הַצִּבּוּר עַד שֶׁיְּרַחֲמוּ מִן הַשָּׁמַיִם וְכוּ׳. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְתָמֵהַּ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (הקדמה) לָמָּה אֵין אָנוּ נוֹהֲגִין לְתִקְעַ בְּעֵת צָרָה, וַאֲפִלּוּ אִם נֹאמַר דְּאֵין תַּעֲנִית צִבּוּר בְּבָבֶל, הֲלֹא מִדְּאוֹרַיְיתָא מִצְוָה לִתְקֹעַ בְּלֹא תַּעֲנִית וְכַנַּ״ל, וְנִשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן. וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ג) נְתִיב חַיִּים (ד״ה ואני תמה): ב (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ג) רַשׁ״ל (כא. ד״ה כפר): (ד) בַּיִת יוֹסֵף: (ה) גְּמָרָא (כא:): (ו) בַּ״ח (ס״ד) וְאֵלֶּיהָ זוּטָא (סק״א): ד (ז) רַשׁ״י (כ: ד״ה לא צריכא):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

חֲרֵי זֶה צָרָה וּמִתְעַנִּין וּמַתְרִיעִין עָלֶיהָ. [מ]וְכֵן עַל הָרַעַשׁ וְעַל הָרוּחוֹת שֶׁהֵם מַפִּילִים הַבִּנְיָן וְהוֹרְגִים, מִתְעַנִּים וּמַתְרִיעִין עֲלֵיהֶם: **ה** [נ]וְכֵן מִתְעַנִּין עַל (ג) (יד) הֶחָלְאִים. כֵּיצַד, הֲרֵי שָׁיְרַד חִלְּי אֶחָד לַאֲנָשִׁים הָרַבֵּה בְּאוֹתָהּ הָעִיר, כְּגוֹן אַסְפָּרָה (פְּרוּשׁ חִלְּי סוֹגֵר הַגָּרוֹן, מֵעִינְךָ (נדמ"ח מ ג) 'וַיִּסָּכְרוּ מַעְיְנוֹת תְּהוֹם') **אוֹ חֲרָחוּר וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם,** (טו) **וְהָיוּ מֵתִים מֵאוֹתוֹ חִלְּי, הֲרֵי זֶה צָרַת צִבּוּר וְגוֹזְרִין עָלֶיהָ תַּעֲנִית וּמַתְרִיעִין.** [ס]**וְכֵן** (טז) **חִכּוּךְ לַח הֲרֵי הוּא כְּשִׁחִין פּוֹרֵחַ,** (יז) **וְאִם פָּשַׁט בִּרֹב הַצִּבּוּר מִתְעַנִּין וּמַתְרִיעִין עָלָיו, אֲבָל חִכּוּךְ יָבֵשׁ,** [*] **צוֹעֲקִים עָלָיו בִּלְבַד.** הָגָה: וּבְאֵלּוּ חֲלָאִים אֵין צְרִיכִין שָׁמִּוּתוֹ בִּשְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה כְּמוֹ בְּדָבָר שֶׁהוּא בָּא מִכֹּחַ שִׁנּוּי אֲוִיר, אֶלָּא מִתְעַנִּים וּמַתְרִיעִים עַל אֵלּוּ הֶחָלָאִים (יח) מִיָּד (בית יוסף): **ו** [ע]**וְכֵן עַל חַיָּה רָעָה שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה, אֲפִלּוּ לֹא הִזִּיקָה אֶלָּא נִרְאֵית בִּלְבַד, מִתְעַנִּין וּמַתְרִיעִין בְּכָל מָקוֹם** (יט) [פ]**אֲבָל אִם אֵינָהּ מְשֻׁלַּחַת, אֵינָהּ אֶלָּא מִקָּרֶה.** אֵיזוֹ הִיא מְשֻׁלַּחַת, [צ]**נִרְאֲתָה בָּעִיר בַּיּוֹם הֲרֵי זוֹ מְשֻׁלַּחַת,** (כ) **נִרְאֲתָה בַּשָּׂדֶה בַּיּוֹם, אִם רָאֲתָה** (כא) **שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם וְלֹא בָּרְחָה מִפְּנֵיהֶם הֲרֵי זוֹ מְשֻׁלַּחַת, וְאִם הָיְתָה** (כב) **שָׂדֶה שֶׁמְּמוּכָה** (ד) **לַאֲגַם** (כא) **וְרָאֲתָה שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם וְרָדְפָה אַחֲרֵיהֶם הֲרֵי זוֹ מְשֻׁלַּחַת, לֹא רָדְפָה אַחֲרֵיהֶם אֵינָהּ מְשֻׁלַּחַת. וְאִם הָיְתָה** (כג) **בַּאֲגַם,** (כד) **אֲפִלּוּ רָדְפָה אַחֲרֵיהֶם אֵינָהּ מְשֻׁלַּחַת אֶלָּא אִם טָרְפָה שְׁנֵיהֶם** (כה) **וְאָכְלָה אֶחָד מֵהֶם, אֲבָל אִם אָכְלָה שְׁנֵיהֶם אֵינָהּ מְשֻׁלַּחַת, מִפְּנֵי שֶׁזֶּה הוּא מְקוֹמָהּ וּמִפְּנֵי הָרַעְבוֹן טָרְפָה, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְשֻׁלַּחַת:** **ז** [ק]**בָּתִּים הַבְּנוּיִים בַּמִּדְבָּרוֹת וּבָאֲרָצוֹת הַנְּשַׁמּוֹת, הוֹאִיל וְהֵם מְקוֹם גְּדוּדֵי חַיָּה, אִם עָלְתָה לְגַג וְנָטְלָה תִּינוֹק מֵעֲרִיסָה** (פְּרוּשׁ מִטָּה קְטַנָּה, מֵעִינְךָ (דנכ"ס ג י"ח) 'הִנֵּה עַרְשׂוֹ עֶרֶשׂ בַּרְזֶל') **הֲרֵי זוֹ מְשֻׁלַּחַת, וְאִם לֹא הִגִּיעַ לְמִדָּה זוֹ אֵינָהּ מְשֻׁלַּחַת, שֶׁאֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁסִּכְּנוּ בְּעַצְמָם וּבָאוּ לִמְקוֹם הַחַיּוֹת.** [ר]**אֲבָל שְׁאָר מִינֵי רָמֶשׂ הָאָרֶץ וְרָמֶשׂ הָעוֹף שֶׁשָּׁלְחוּ וְהִזִּיקוּ, כְּגוֹן שְׁלוּחַ נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים** (כו) **שֶׁמַּזִּיקִים וְאֵינָם מְמִיתִים, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר צְרָעִים וְיַתּוּשִׁין וְהַדּוֹמֶה לָהֶם, אֵין מִתְעַנִּים עֲלֵיהֶם וְלֹא מַתְרִיעִין:** **ח** [ש]**וְכֵן** (כז) **יַרְקוֹן וַהֲשַׁדְפוֹן מְשֻׁהְתְחִיל בַּתְּבוּאָה, אֲפִלּוּ לֹא הִתְחִיל אֶלָּא בְּמָקוֹם אֶחָד** [ת]**כְּמִלֹּא פִּי הַתַּנּוּר, מִתְעַנִּין וּמַתְרִיעִין,** (וַאֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים (טור), רַק שֶׁיִּהְיוּ (כח) בְּאוֹתוֹ הַפַּרְקְיָא (ר"ן (ו: ד"ה ועכ"ן)): **ט** [א]**וְכֵן עַל הָאַרְבֶּה וְהֶחָסִיל, אֲפִלּוּ לֹא**

מ טור בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ב' (ה"י-ב) שֶׁזֶּהוּ נִכְלָל בִּכְלָל מַפִּלְתּ. נ לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שָׁם (ה"י-ג) מִבְּרַיְיתָא שָׁם י"ט (ע"ב). ס שָׁם מִבְּרַיְיתָא וּגְמָרָא בְּבָא קַמָּא פ' (ע"ב). ע מִשְׁנָה תַּעֲנִית י"ט (ע"א) פ בְּרַיְיתָא שָׁם כ"ב (ע"א). צ לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ב' (ה"י) מֵהָךְ בְּרַיְיתָא וּכְדִמְפָרֵשׁ לָהּ שָׁם בַּגְּמָרָא. ק רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ב' (ה"ח) מִבְּרַיְיתָא כ"ב (ע"א) וּכְדִמְפָרֵשׁ רַב פָּפָּא. ר טור בְּשֵׁם רַמְבַּ"ם שָׁם (ה"ט) מִבְּרַיְיתָא שָׁם י"ד (ע"א). ש בְּמִשְׁנָה שָׁם י"ט (ע"א) כְּפֵרוּשׁ רַמְבַּ"ם (ה"י-א). ת פֵּרוּשׁ דָּבָר מוּעָט וּכְרִבִּי עֲקִיבָא בְּבְרַיְיתָא כ"ב (ע"א) וְהָרַב הַמַּגִּיד שָׁם. א רַמְבַּ"ם (ה"י) מִמִּשְׁנָה י"ט (ע"א) וּבְרַיְיתָא כ"ב (ע"א).

בְּאֵר הֵיטֵב

בְּשָׁעַת הַדָּבָר, עַיֵּן שָׁם: **ה** (ג) **הֶחָלְאִים.** וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁהָאֲבַעְבּוּעוֹת פּוֹרְחִים בַּתִּינוֹקוֹת וּמֵתִים יֵשׁ לִגְזֹר תַּעֲנִית. וּבְשֶׁלֹּא"ה כָּתַב דְּכָל אֶחָד יַבְרִיחַ בְּנוֹ מֵהָעִיר בְּעֵת הַזֹּאת, וְאִם לֹא עָשָׂה זֹאת הֵם חַיָּבִים בְּנַפְשׁוֹתָם: **ו** (ז) **לַאֲגַם.** הוּא מָלֵא קָנִים וְאֵילָנוֹת קְטַנִּים:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

עַל הַדָּבָר, וְכֵן אָמְרוּ מִשָּׁם הָאֲרִ"י ז"ל, וְכֵן יֵשׁ סְבָרָא בְּתַלְמוּד דֵּךְ כ"ב (ע"ב) עַיֵּן שָׁם: **ה** [בשו"ע] **צוֹעֲקִים עָלָיו בִּלְבַד כו'.** עַיֵּן בְּטוּר, וְעַיֵּן סָעִיף י"א וְסָעִיף י"ב. וְהִקְשָׁה הַשּׁוֹאֵל בִּתְשׁוּבָה שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג' סִימָן מ' מִשְׁ"ס דִּבְקָא קַמָּא דֵּךְ (פ"א) [פ'] (ע"ב) דְּמוּכָח דְּעָל חִכּוּךְ לַח מַתְרִיעִין אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת (וְעַיֵּן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (ס"י) בְּשֵׁם מַר זְקֵנוֹ הָרַב שְׁהִרְגִּישׁ בְּזֶה עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סָעִיף י"ב), וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהֵשִׁיב הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב דְּמוּכָח לְמַעְיַן שָׁם דְּרַשׁ"י (ד"ה מתרעין) וְרַמְבַּ"ם (פ"ב ה"י-ג) לֹא גָּרְסֵי תֵּבַת בְּשַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

ה (יד) **הֶחָלְאִים.** וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁאֲבַעְבּוּעוֹת פּוֹרְחִים בַּתִּינוֹקוֹת וּמֵתִים יֵשׁ לִגְזֹר תַּעֲנִית, וּכְבָר נִדְפַּס סְלִיחָה עַל תַּחֲלוּאֵי יְלָדִים. וּבְשֶׁלֹּ"ה כָּתַב דְּכָל אֶחָד יַבְרִיחַ בָּנָיו מִן הָעִיר בָּעֵת הַזֹּאת, דְּהֵיא מַחֲלָה הַמִּתְדַּבֶּקֶת: **(טו) וְהָיוּ מֵתִים וְכוּ'.** עַיֵּן לְקַמָּיהּ בַּהַגָּ"ה: **(טז) חִכּוּךְ.** שְׁחִין (פ) שֶׁמִּתְחַכֵּךְ אָדָם עָלָיו: **(יז) וְאִם פָּשַׁט בְּרֹב הַצִּבּוּר וְכוּ'.** עַיֵּן בֵּב"ח (ס"ה) שֶׁדַּעְתּוֹ דְּבָזֶה אֲפִלּוּ אֵינָם מֵתִים מְמָּנָּה גוֹזְרִין תַּעֲנִית, שֶׁהַשְּׁחִין לַח הוּא כְּעֵין שֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם וְהוּא קָשֶׁה כְּמָוֶת. אָכֵן בָּזֶה בְּעֵינַן דַּוְקָא כְּשֶׁפָּשַׁט בְּרֹב צִבּוּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לִשְׁאָר חֲלָאִים: **(יח) מִיָּד.** עַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רִיטְבָ"א (כ:) שֶׁדַּעְתּוֹ דַּעַל כָּל פָּנִים בְּעֵינַן שֶׁיִּהְיוּ מֵתִים מֵאוֹתוֹ חִלְּי שִׁלְשָׁה אֲנָשִׁים וְאָז נִתְחַזְּקָה הַחִלְּי לְמֵמָתָת, רַק שֶׁאֵין צָרִיךְ לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה דַּוְקָא בִּשְׁלֹשָׁה יָמִים כְּמוֹ בְּדָבָר, אֶלָּא בֵּין בְּיוֹם אֶחָד אוֹ יוֹתֵר מִתַּעֲנִין וּמַתְרִיעִין עָלָיו. אָכֵן לְפִי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף (ס"ב ד"ה ומ"ש יש) בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (פ"ג ה"ה) מוּכָח דְּלִעְנְיַן אֲסִפָּרָה אֲפִלּוּ לֹא מֵת מִמֶּנָּה רַק אֶחָד, מִתְעַנִּין עָלָיו. וְנִרְאֶה דְּמִכָּל מָקוֹם דַּוְקָא כְּשֶׁיָּרַד חִלְּי זֶה לְהַרְבֵּה אֲנָשִׁים אַף שֶׁלֹּא מֵת עֲדַיִן רַק אֶחָד מֵהֶן צָרִיךְ לְהַחְמִיר, וְכִדְמַשְׁמַע לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, אֲבָל אִי לָאו הָכִי, לֹא. וְעַיֵּן בְּלֶחֶם מִשְׁנֶה (פ"ב ה"י-ג) שֶׁדַּעְתּוֹ דְּבָעֵינַן שֶׁיָּמוּתוּ מִמֶּנָּה שְׁנֵי אֲנָשִׁים (וְאֶשְׁתְּמִיטַתֵּיהּ דִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי וְכֵן הָרִיטְבָ"א): **ו** (יט) **אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים.** (ט) עַל הָרַמְ"א שֶׁלֹּא הִגִּיהַ כֵּאן רַק שֶׁיִּהְיוּ בְּאוֹתָהּ הַפַּרְקְיָא כְּמוֹ שֶׁהִגִּיהַ בְּסָעִיף ח', וְכֵן לְמָה לֹא חָלַק עַל דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסָעִיף א' וְסָעִיף י"ב בְּמַה שֶּׁכָּתַב 'וְכָל הָעָרִים שֶׁסְּבִיבוֹתֵיהֶם וְכוּ', לְפָרֵשׁ דְּהוּא הַדִּין הָרְחוֹקִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתָהּ הַפַּרְקְיָא: **(כ) נִרְאֲתָה בַּשָּׂדֶה בַּיּוֹם אִם רָאֲתָה וְכוּ'.** מִשְׁמַע דְּבַשָּׂדֶה בַּלַּיְלָה שֶׁדַּרְכָּהּ לִהְיוֹת שָׁם אֵין רְאִיָּה מֵעֲמִידָתָהּ שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה

(ס) רַשְׁ"י (ב"ק פ: ד"ה חיכוך): **ו** (ע) בְּאוּר הַגְּרַ"א (ד"ה בכ"מ). וְכֵן תָּמֵהּ עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ גּוֹפָא שֶׁפֹּתֵר דִּבְרֵי עַצְמוֹ, שֶׁבְּסָעִיף א' וְסָעִיף י"ב כָּתַב כָּל הָעָרִים שֶׁסְּבִיבוֹתֵיהֶם, וְכֵאן סָתַם כִּדְבְרֵי הַטּוּר אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים: (י) רַשְׁ"י (כב. ד"ה בשדה הסמוכה): (יא) פְּרֵי מְגַדִּים (א"א סק"ח): (יב) רַשְׁ"י (שם ד"ה כי תניא): (יג) וְדַוְקָא

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah